

Sygn. akt I ACa 1617/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Dorota Markiewicz

Sędzia SA Ewa Kaniok

Sędzia SO del. Beata Byszewska (spr.)

Protokolant – st. sekr. sąd. Ewelina Borowska

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorowi Okręgowemu W. - P.
w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 2 lipca 2014 r., sygn. akt I C 835/11

1. ***oddala apelację;***

2. ***zasądza od J. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;***

3. ***przyznaje adwokatowi M. P. ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie wynagrodzenie w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych podwyższonej o stawkę podatku od towarów i usług z tytułu pomocy prawnej z urzędu udzielonej powodowi w postępowaniu apelacyjnym.***

Sygn. akt: I ACa 1617/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 lipca 2011 r. powód J. Z. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorze Rejonowej W. - P. w W. o zapłatę kwoty 800.000 zł tytułem zadośćuczynienia za zaniechanie ścigania z urzędu winnych nieludzkiego traktowania jego osoby, polegającego na torturowaniu, głodzeniu i zmuszaniu do spożywania produktów zabronionych, co w konsekwencji doprowadziło powoda do rozstroju zdrowia, stresu, cierpień fizycznych i psychicznych oraz pogłębienia nabytych schorzeń.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 10 stycznia 2014 r. powód wyjaśnił, że podstawą jego roszczenia jest nie tylko zadośćuczynienie za zaniechania pozwanego, polegające na nieściganiu z urzędu winnych niewłaściwego traktowania jego osoby w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, tj. poprzez nieprzestrzeganie zasad zalecanej diety, ale również opiera swoje roszczenie na działaniu funkcjonariuszy służby więziennej, którzy podawali mu do spożycia jajka ugotowane na twardo. Wobec powyższego, w ocenie powoda, Skarb Państwa powinien być reprezentowany również przez Areszt Śledczy W. – B..

Na rozprawie w dniu 18 czerwca 2014 r. pełnomocnik powoda dodatkowo sprecyzował, iż pismem z dnia 10 stycznia 2014 r. nie zostało zgłoszone nowe żądanie przeciwko Skarbowi Państwa, a jedynie przedstawiono drugi element podstawy faktycznej roszczenia głównego z pozwu z 14 lipca 2011 r.

Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2014r. Sąd wyłączyć żądanie zawarte w piśmie z 10 stycznia 2014 r. skierowane do Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego W. B., jako oparte na odmiennych okolicznościach faktycznych do odrębnego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 02 lipca 2014 r., Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie oddalił powództwo, zasądził od powoda J. Z. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuraturę Generalną Skarbu Państwa kwotę 7.200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz przyznał adwokatowi M. P. od Skarbu Państwa wynagrodzenie w kwocie 7.200 złotych podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

J. Z. od dnia 17 listopada 2006 r. do dnia 26 lipca 2013 r. odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W. B. w W.. W trakcie pobytu w Zakładzie, w latach 2010 – 2012, złożył do Prokuratury Rejonowej Warszawa – Praga Północ w Warszawie kilka zawiadomień o popełnieniu przez funkcjonariuszy więziennych przestępstwa polegającego na przekroczeniu uprawnień i nie dopełnieniu obowiązków w zakresie zapewnienia powodowi właściwej diety żywieniowej.

Powód cierpi na liczne schorzenia, m.in. kamicę pęcherzyka żółciowego, przerost prostaty, przepuklinę pachwinową, chorobę wrzodową żołądka i zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa. Objęty jest stałą opieką lekarską, a w razie konieczności również specjalistyczną. Z uwagi na stan zdrowia powód ma zaleconą na stałe dietę lekkostrawną typu „L” i jego codzienne żywienie ustalone jest podpisanym przez dietetyka i lekarza jadłospisem ze wskazaniem rodzajów posiłków, liczby kalorii i poszczególnych wartości odżywczych. Jadłospis ostatecznie jest zatwierdzany przez Dyrektora Aresztu Śledczego na podstawie wewnętrznych przepisów, tj. zarządzeń Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. W zarządzeniach tych nie określono jednak produktów, które są zabronione w diecie lekkostrawnej, lecz zostały one wymienione w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (zał. 1). Według danych zawartych w przepisach wykonawczych powodowi nie wolno spożywać produktów smażonych, ciężkostrawnych, w tym jajek na twardo, wobec czego w Zakładzie starano się unikać przygotowywania takich potraw dla powoda.

W dniu 10 września 2010 r. powód skierował do pozwanego pierwsze zawiadomienie o popełnieniu przez funkcjonariuszy służby więziennej przestępstwa narażenia zdrowia i życia poprzez podawanie mu do spożycia jajek ugotowanych na twardo.

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2010 r. Prokuratura Rejonowa odmówiła wszczęcia śledztwa z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, tj. czynu z art. 231 § 1 k.k.

Na skutek zażalenia powoda na powyższe orzeczenie w dniu 16 maja 2011 r. Sąd utrzymał je w mocy. W uzasadnieniu wskazano, iż w ramach czynności sprawdzających wystarczające było zasięgnięcie informacji od Dyrektora i Kierownika Aresztu w zakresie stosowanej procedury żywieniowej i w ocenie Sądu informacje te pozwalały na ustalenie, iż nie doszło do wyczerpania znamion przestępstwa.

W dniu 10 stycznia 2011 r. powód złożył kolejne zawiadomienie o popełnieniu przez służbę więzienną przestępstwa z art. 231 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2011 r. pozwany odmówił wszczęcia śledztwa uzasadniając to tym, że w toku prowadzonych czynności sprawdzających Kierownik Zakładu Opieki Zdrowotnej aresztu dostatecznie wyjaśnił, że osadzony powód ma zaleconą dietę lekkostrawną i zalecenie to jest realizowane. Na powyższe postanowienie powód złożył zażalenie. W dniu 24 maja 2011 r. Sąd uwzględnił to zażalenie, wobec czego pozwany w dniu 30 maja 2011 r. wszczął przedmiotowe śledztwo pod nową sygn. 6 Ds.1059/11/Sp(c). W toku postępowania ustalono, że pod sygn. akt 6 Ds.935/11/IV i 6 Ds.1898/10/III w Prokuraturze Rejonowej Warszawa Praga – Północ toczyły się już postępowania przygotowawcze w sprawie niezapewnienia przez funkcjonariuszy służby więziennej właściwej diety żywieniowej powodowi. Wobec powyższego uznano, że zawiadomienie powoda odnosi się do tych samych historycznych zdarzeń zakończonych prawomocną decyzją i tym samym nie zaistniała negatywna przesłanka przewidziana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.c. Następnie postanowieniem z 2 września 2011 r. prokurator odmówił powodowi przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia. Wskutek zaskarżenia przez J. Z. tego postanowienia Sąd w dniu 29 listopada 2011 r. utrzymał orzeczenie w mocy.

Następnie pismem z dnia 28 kwietnia 2011 r. powód po raz kolejny złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, jednocześnie wskazując, że dotychczas Prokuratura Rejonowa nie podjęła żadnych działań celem ścigania winnych jego niehumanitarnego traktowania. Wobec stwierdzenia, że zachowanie funkcjonariuszy służby więziennej nie nosi znamion przestępstwa, o którym mówi powód, postanowieniem z 13 maja 2011 r. pozwany odmówił wszczęcia śledztwa. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu z 18 lipca 2011 r..

Pismem z dnia 22 czerwca 2011 r. powód powiadomił Prokuratora Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej o popełnieniu przez Prokuraturę Rejonową W. P. w W. przestępstwa korupcji i poplecznictwa w związku z brakiem podjęcia przez nią czynności zmierzających do ukarania przestępców, którzy wyrządzili mu krzywdę. Ponownie odmówiono wszczęcia postępowania przygotowawczego w sprawie, a decyzje tę Sąd Rejonowy, a następnie Sąd Okręgowy, utrzymał w mocy.

W dniu 27 września 2011 r. J. Z. złożył kolejne zawiadomienie o popełnieniu przez pracowników Aresztu Śledczego W. B. przestępstwa, tj. czynu z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. oraz z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 124 k.k. Na podstawie informacji udzielonej przez Zakład Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego, iż osadzony ma zapewnioną opiekę medyczną i stosuje się wobec niego specjalistyczną dietę, pozwany odmówił wszczęcia śledztwa. Postanowieniem z 27 stycznia 2012 r. Sąd utrzymał w mocy postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

W dniu 26 marca 2012 r. powód złożył do Prokuratury Okręgowej W. – P. w W. wniosek o wznowienie powyższych postępowań, tj. sprawy 6.Ds.1898/10/III; 6 Ds.935/11/IV; 6 Ds.1059/11/II – 6 Ds.132/11/II, 6 Ds.2146/11/III.

W dniu 5 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim uchylił postanowienie Prokuratury Rejonowej W. P. z 19 sierpnia 2011 r. w sprawie 4 Ds.582/11/4 o odmowie wszczęcia postępowania i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Pismem z 2 sierpnia 2012 r. Prokuratura Apelacyjna dokonała analizy wszystkich spraw zainicjowanych przez powoda (6 Ds.1898/10/III; 6 Ds.935/11/IV; 6 Ds.1059/11/IV; 6.Ds.2146/11/IV; 4 Ds.517/11; 4 Ds.501/12) i stwierdziła, że jedna z nich, tj. 6 Ds.1059/11/IV budzi zastrzeżenia z uwagi na wątpliwości co do zrealizowania przez prokuraturę

wszystkich niezbędnych czynności procesowych. Wobec powyższego zalecono podjęcie działań mających na celu wzruszenie decyzji wydanej w tej sprawie.

Mając na względzie rozważania Prokuratury Apelacyjnej pozwany w dniu 11 września 2012 r. poinformował powoda, iż zwrócono się do Instytutu (...) o udzielenie obiektywnej opinii odnośnie podawanych powodowi posiłków, polecono także przesłuchać Kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego i dokonano oględzin akt sprawy I C 984/10. Od rezultatu powyższych czynności pozwany uzależnił podjęcie na nowo prawomocnie umorzonego postępowania w sprawie 6 Ds.1059/11/IV, a ewentualnie – także w innych sprawach. Wobec braku zaistnienia przesłanek do wznowienia postępowania pozwany zaniechał tej czynności.

Postępowania w sprawach 6 Ds.767/13, 6 Ds.1059/11, 6 Ds.935/11, 6 Ds.1898/10, 6 Ds.2146/11 zostały prawomocnie zakończone.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Czyniąc rozważania prawne Sąd I instancji wskazał, iż powód opierał swoje roszczenie na treści art. 417 k.c., domagając się zadośćuczynienia za zaniechanie ścigania z urzędu winnych jego nieludzkiego traktowania, które polegało na stosowaniu przez funkcjonariuszy służby więziennej tortur, głodzenia i zmuszania powoda do spożywania produktów zabronionych w zaleconej dla niego diecie (jajek na twardo). Takie działania pozwanego zdaniem powoda doprowadziły go do rozstroju zdrowia, stresu, cierpień fizycznych i psychicznych oraz pogłębienia jego schorzeń i chorób.

Dokonując rozważań na tle w/w przepisu mającego stanowić podstawę roszczenia powoda, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, iż przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. To unormowanie wynika z nowelizacji kodeksu cywilnego w zakresie reguł odpowiedzialności Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego za szkodę wyrządzoną władcym działaniem władz publicznych. Impulsem do zmiany przepisów stał się wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 grudnia 2001 r. (SK 18/00, OTK 2001, nr 8, poz. 256), uznający, że art. 418 k.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, a art. 417 k.c. jest zgodny z Konstytucją RP, ale przy częściowo odmiennym jego rozumieniu od dotychczas przyjmowanego. Nowelizacja w zakresie art. 417 k.c. weszła w życie 1 września 2004 r.

Art. 417 k.c. przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako "niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej". Stanowi on zatem ogólną podstawę odpowiedzialności władz publicznych za ich władcze działania. Szczególne znaczenie mają przy tym unormowania zawarte w art. 417¹ § 1-3 k.c., które jako dodatkową przesłankę dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wprowadzają obowiązek uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem działania władz publicznych.

W ocenie Sądu I instancji, regulacja powyższa nie pozostawia wątpliwości, że odpowiedzialność władz publicznych dotyczy ich działań i zaniechań, a ponoszą odpowiedzialność za swoje zachowania, jeżeli są one "niezgodne z prawem". Wymóg ten stanowi przesłankę odpowiedzialności i wiąże się z pojęciem bezprawności, które obejmuje zachowania naruszające przede wszystkim normy prawne. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest również ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego (por. wyrok TK z 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001, nr 8, poz. 256; wyrok TK z 23 września 2003 r., K 20/02, OTK-A 2003, nr 7, poz. 76).

Jak wywiódł dalej Sąd Okręgowy, badanie jednak tych przesłanek odpowiedzialności deliktowej w niniejszej sprawie jest bezprzedmiotowe, bowiem ze wszystkich okoliczności wynika, iż nie została spełniona podstawowa przesłanka tej odpowiedzialności, a mianowicie – bezprawność czynu.

Dalej Sąd I instancji wyjaśnił, że bezprawność stanowi zachowanie polegające na działaniu sprzecznym z prawem lub niedopełnieniu obowiązku wynikającego w szczególności z normy prawnej. Dokonując analizy materiału dowodowego nie można stwierdzić, aby jakiegokolwiek działania pozwanego były niezgodne z prawem. Przeciwnie, w każdym przypadku złożenia przez powoda zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa organy ścigania podejmowały pierwsze czynności tzw. wyjaśniające celem ustalenia, czy we wskazanych sytuacjach doszło (bądź nie) do popełnienia czynu zabronionego. W żadnym razie żądania powoda nie zostały pozostawione bez rozpoznania. Natomiast okoliczność, iż w sprawach tych pozwany odmówił wszczęcia postępowania przygotowawczego nie może być uznana za działanie sprzeczne z prawem, bowiem takie uprawnienie przysługuje tym podmiotom na podstawie właściwych przepisów powszechnie obowiązujących – art. 17 k.p.k.

Mając na uwadze, że pozwany – w oparciu o otrzymane informacje i opinie – nie znalazł podstaw do wszczęcia bądź wznowienia postępowania, a orzeczenia w tym przedmiocie zostały utrzymane w mocy przez Sąd, stanowiskiem niewłaściwym byłoby przyjęcie, iż doszło do zdarzenia uzasadniającego odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Nie można też pominąć, że ocena spraw prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową W. P. w W. została dokonana również przez Prokuraturę Apelacyjną i w większości z nich nie odnotowano żadnych uchybień, zaś w jednej wydano wyłącznie zalecenia w zakresie ewentualnego rozważenia możliwości wszczęcia na nowo postępowania, co w konsekwencji zostało wykonane przez pozwanego, tj. zwrócono się do Instytutu (...) o udzielenie obiektywnej opinii odnośnie podawanych powodowi posiłków, polecono także przesłuchać Kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego i dokonano oględzin akt sprawy I C 984/10.

Powyższe pozwoliło Sądowi Okręgowemu stwierdzić, że sam zakres żądania powoda obejmujący „zaniechania ścigania” jest o tyle bezpodstawny, że – jak wspomniano powyżej – pozwany w każdym przypadku podjął wymagane działania wyjaśniające, zaś fakt wydania w tych postępowaniach prawomocnych orzeczeń świadczy o tym, iż nie zachodzi żadna sytuacja, o której mowa w art. 417¹ § 3 k.c.

Sąd Okręgowy wskazał, że oczywiste jest, że dobra osobiste są szczególnie narażone na uszczerbek przy wykonywaniu władzy publicznej, a obalenie domniemania istnienia bezprawności czynu spoczywa na pozwanym, który może to uczynić poprzez wykazanie, iż działanie ma miejsce w ramach porządku prawnego, a więc dozwolone jest przez obowiązujące przepisy, stanowi wykonywanie prawa podmiotowego, czy też wskazując na zgodę pokrzywdzonego czy wreszcie na działanie w obronie uzasadnionego interesu. Zgodnie z ciężarem dowodu rzeczą poszkodowanego jest zatem wskazanie, że określone dobro osobiste zostało naruszone lub zagrożone cudzym działaniem oraz określenie, w jakich swoich odczuciach i przeżyciach został dotknięty zachowaniem się sprawcy, na czym polega naruszenie tej sfery przeżyć oraz okoliczności te udowodnić - art. 6 k.c. Gdy dowód ten się powiedzie, wówczas na pozwanym ciąży obowiązek wykazania, że dokonane naruszenie nie było bezprawne i udowodnienie okoliczności, które w świetle prawa uzasadniały ingerencję w sferę dóbr osobistych powoda (wyr. SA w Warszawie z dnia 4 października 2013 r., I ACA 492/13, LEX nr 1409371).

W opinii Sądu Okręgowego powód nawet nie wykazał, iż zostały w jakikolwiek sposób naruszone jego dobra osobiste bądź to, że poniósł z winy pozwanego krzywdę bądź szkodę. Pomijając już tę okoliczność dodatkowo wskazać trzeba, iż pozwany skutecznie dowiódł temu, że jego działania mieściły się w ramach przysługujących tej jednostce praw podmiotowych i nie przekraczały dopuszczalnych ram, a więc nie mogłyby być uznane za bezprawne.

Sąd I instancji odniósł się również do twierdzeń pełnomocnika powoda związanych z wysuwanymi roszczeniami przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego B., uznając je za bezzasadne. Uzasadniając to stanowisko, Sąd Okręgowy wskazał, że nie ma legitymacji procesowej biernej w niniejszej sprawie ta jednostka. Roszczenie wobec tego podmiotu ma bowiem odrębny byt prawny i zasadne było wyłączenie z akt niniejszej sprawy żądania zawartego w piśmie z dnia 10 stycznia 2014 r. do odrębnego postępowania. Rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie dotyczyć mogło bowiem wyłącznie oceny roszczenia powoda przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuraturze Rejonowej W. - P. w W. o zadośćuczynienie za zaniechanie działań.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zasądając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składało wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym w stawce minimalnej ustalone zgodnie z przepisem § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 j.t.), zaś w pkt. 3 wyroku Sąd orzekł w oparciu o § 6 pkt 7 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się powód, wywodząc od niego apelację.

Powód zaskarżył wyrok w części, w zakresie pkt. 1 i 2. Wydanemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla wyjaśnienia sprawy polegających na:

a) braku ustaleń i oceny dotyczących działań funkcjonariuszy Aresztu Śledczego W.-B. w zakresie nieprzestrzegania zasad diety przypisanej powodowi, w skutek czego Sąd Okręgowy niezasadnie zawęził podstawę faktyczną żądania pozwu jedynie do działania Prokuratury Rejonowej W. P. w W.;

b) braku merytorycznej oceny zgodności z prawem działania Prokuratury Rejonowej W. P. wobec składanych przez powoda zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez funkcjonariuszy służby więziennej;

2. mające wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania;

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającego w części na pominięciu zeznań świadków K. J. i R. J. oraz twierdzeń powoda zawartych w informacyjnym przesłuchaniu, w skutek czego – sprzecznie z treścią zebranego materiału dowodowego – Sąd Okręgowy ustalił, że w areszcie śledczym starano się unikać przygotowania dla powoda jajek na twardo choć w rzeczywistości jajka w takiej postaci podawano powodowi,

b) art. 193 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, choć twierdzenia do precyzujące podstawę faktyczną żądania pozwu, zawarte w piśmie procesowym pełnomocnika powoda z dnia 10.01.2014 r. stanowiły odpuszczalną zamianę powództwa w zakresie podstawy faktycznej pozwu;

c) art. 227 k.p.c. poprzez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych: lekarza internisty oraz dietetyka oraz poprzez niezasadne pominięcie dowodu z przesłuchania powoda mimo, iż dowody te dotyczyły okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

d) art. 214 § 1 k.p.c. oraz art. 156 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez niezasadne oddalenie wniosku o odroczenie rozprawy w dniu 18.06.2014r. z uwagi na niestawiennictwo powoda skutkujące nieprzesłuchaniem powoda.

Ponadto strona powodowa domagała się na podstawie art. 380 k.p.c. zbadania zasadności postanowienia z dnia 18 czerwca 2014r. w przedmiocie: oddalenia wniosku pełnomocnika powoda o odroczenie rozprawy, wyłączenia do odrębnego postępowania żądania przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu W.-B. zawartego w piśmie pełnomocnika powoda z dnia 10 stycznia 2014r., oddalenia wniosków pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych: lekarza internisty oraz dietetyka oraz poprzez niezasadne pominięcie dowodu z przesłuchania powoda

Formułując wskazane wyżej zarzuty strona apelująca domagała uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej, w tym o kosztach z tytułu pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed sądem II instancji. Formułując wniosek ewentualny domagała zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa – Prokuratury Rejonowej W. P. w W. i Aresztu Śledczego W. – B. w W. na rzecz J. Z. kwoty 800.000 zł wraz

z ustawowymi odsetkami od daty doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu według norm przepisanych oświadczając, iż koszty te nie zostały pokryte nawet w części.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania w II instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zawarte w niej zarzuty są chybione, dlatego też podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie dopuścił się żadnego z zarzucanych mu uchybień, a kwestionowane rozstrzygnięcie – zarówno w sferze jego podstawy faktycznej jak i prawnej – jest w ocenie Sądu Apelacyjnego trafne i w pełni odpowiadające prawu.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów wskazać należy, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a także prawidłowej oceny prawnej. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je w całości za własne. Podobnie – całkowitej akceptacji Sądu Odwoławczego podlega ocena prawna roszczenia zgłoszonego pod osąd w przedmiotowej sprawie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów dotyczących naruszenia art. 193 § 1 k.p.c., bowiem pozostałe zarzuty związane są z niezastosowaniem przez Sąd I instancji tego przepisu, a w konsekwencji wyłączeniem roszczenia zawartego w piśmie z dnia 10 stycznia 2014 r. do odrębnego rozpoznania.

Powód twierdził, że w powyższym piśmie zawarł twierdzenia stanowiące doprecyzowanie podstawy faktycznej żądania pozwu, co stanowiło odpuszczalną zamianę powództwa w zakresie podstawy faktycznej pozwu. Stanowiska skarżącego nie można podzielić. Wprawdzie roszczenie o jakim mowa w rzeczonym piśmie było skierowane przeciwko temu samemu pozwanemu, to wskazać należy, że zmiana przedmiotowa powództwa, w stosunku do tego samego pozwanego (tu Skarbu Państwa), musi opierać się na ciągłości postępowania. W sprawie niniejszej powód dochodził zadośćuczynienia związanego z bezprawną, jego zdaniem, odmową wszczęcia postępowań karnych inicjowanych przez powoda. W piśmie z dnia 10 stycznia 2014 r. powód precyzował roszczenie wskazując, że domaga się zasądzenia zadośćuczynienia z uwagi na działania funkcjonariuszy służby więziennej, którzy podawali mu do spożycia jajka ugotowane na twardo i wskazał, że w jego ocenie pozwanym w sprawie powinien być także Areszt Śledczy W.-B.. Zwrócić zatem należy uwagę, że w pozwie i piśmie z dnia 10 stycznia 2014 r. zawarte są dwa odrębne roszczenia, wynikające z innych zdarzeń wywołujących szkodę. W pierwszym przypadku chodzi o zaniechanie-odmowę wszczęcia postępowań, a w drugim o inny czyn- podawanie jajek na twardo, więc nie stosowanie właściwej diety wobec powoda. Pomimo tego samego pozwanego- nie zachodzi ciągłość postępowania w zakresie obu tych czynów, nie można przyjąć, jak to wywodzi powód, że stanowisko w piśmie z 10 stycznia 2014 r. stanowiło jedynie rozszerzenie podstawy faktycznej roszczenia objętego pozwem z dnia 14 lipca 2011 r. Rację ma więc Sąd Okręgowy, że było to nowe roszczenie.

Wskazać należy, że w istocie możliwe jest skumulowanie kilku roszczeń w jednym postępowaniu, tym niemniej w niniejszej sprawie nie było to uzasadnione, bowiem postępowanie wywołane pozwem z 14 lipca 2011 r. było na etapie końcowym, przed zamknięciem rozprawy, zaś w zakresie nowego żądania należało przeprowadzić niemal całe postępowanie dowodowe, odmienne od dotychczasowego m.in. rozpoznaniu podlegały wnioski o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych, zatem względy ekonomiki procesowej przemawiały za wyłączeniem nowego roszczenia do odrębnego rozpoznania. W ocenie Sądu Apelacyjnego postanowienie Sądu I Instancji o wyłączeniu roszczenia przeciwko SP-Aresztowi Śledczemu jest prawidłowe.

Powyższe powoduje, że co do zasady pozostałe zarzuty powoda należy uznać za chybione, bowiem mogłyby okazać się uzasadnione jedynie w sytuacji, gdyby okazało się, że nowe roszczenie powoda winno być przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie. Dotyczy to zarzutu braku ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) w kontekście stosowania nieprawidłowej diety powoda i skutków jej stosowania dla powoda.

Prawidłowe było także oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do wykazania twierdzeń związanych z podawaniem powodowi jajek na twardo i skutków tych działań dla zdrowia powoda. Zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. był więc chybiony.

Również nieuzasadnione były zarzuty związane z nieodroczeniem rozprawy oraz oddaleniem wniosku dowodowego o przesłuchanie powoda w charakterze strony, tj. naruszenia art. 214 § 1 k.p.c. oraz art. 156 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. Trafnie Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie stawił się, nie usprawiedliwiając swojej nieobecności, brak było podstaw do odroczenia rozprawy. Powód został prawidłowo poinformowany o terminie następnej rozprawy, na której miał być przesłuchany w charakterze strony i nie stawiając się w tym dniu pozbawił się sam możliwości dowodzenia swojego roszczenia. Jak wynika z dyrektywy przewidzianej w art. 6 § 1 k.p.c. Sąd powinien przeciwdziałać przewlekaniu postępowania i dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy.

Wskazać należy, że okoliczności uzasadniające odroczenie rozprawy muszą mieć charakter wyjątkowy, nadzwyczajny, a obowiązek, że one występują obciąża stronę, która się na nie powołuje, zaś ani na rozprawie, która nie została odroczone przed Sądem Okręgowym, ani w apelacji powód nie powołuje się na takie okoliczności.

Natomiast przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron jest wyłącznym uprawnieniem sądu (wyrok Sądu Najwyższego z 05 lipca 2006 r., IV CSK 98/06, Lex nr 459229). Zgodnie z art. 299 k.p.c. przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron dopuszczalne jest wyjątkowo, gdy w świetle oceny sądu, opartej na całokształcie okoliczności sprawy, brak jest w ogóle innych środków dowodowych albo gdy istniejące dowody okazały się niewystarczające. Dowód ten jest dowodem o charakterze subsydiarnym i należy po niego sięgać w sytuacji, w której brak jest materiału dowodowego pozwalającego na ocenę istotnych okoliczności w sprawie (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 listopada 2012 r., I ACa 1175/12, Lex nr 1283507). Z treści art. 299 k.p.c. wynika, że dowód z przesłuchania stron ma charakter uzupełniający, gdyż przeprowadza się go, jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 grudnia 2006 r., III CSK 269.06, Lex nr 6072267).

Jednocześnie wskazać należy, że dla merytorycznej oceny zasadności roszczenia powoda wystarczająca była analiza akt zainicjowanych przez powoda postępowań przygotowawczych prowadzonych przez pozwanego. Niniejsze postępowanie dotyczyło zasadności postępowania oskarżyciela publicznego i dla oceny jego odpowiedzialności, zaś Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że brak jest bezprawności działania pozwanego, co wyłączało jego odpowiedzialność w tej sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

Nadto z uwagi na wadliwe określenie jednostki Skarbu Państwa, z którego działalnością wiązało się dochodzone przez powoda roszczenie, Sąd Apelacyjny wydał postanowienie ustalające właściwe statio fisci.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Wysokość zasądzonych kosztów wynika z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349, ze zm.).